

Nakladatelství Dobrovský na českém trhu působí od roku 2013 a se svou „edicí“ či nakladatelskou značkou Omega nezaznívá v nominacích na Skřípec poprvé. Z pěti jich „úspěšně“ proměnilo hned čtyři: první Skřípec dostal v roce 2014 překladatel Petr Polák za plagiáty překladu *Jany Eyrové* a povídek Roberta E. Howarda, druhý v roce 2016 obdrželo přímo nakladatelství za způsob vydávání klasické literatury, třetí v roce 2017 získala překladatelka Jana Mašková za překlad finského románu Eliny Hirvonenové a čtvrtý dostala v roce 2018 překladatelka Lucie Paulová za překlad publikace *Novak Djokovič*.

V roce 2018 došlo v Dobrovském ke změně v přístupu k redakční politice i vnější prezentaci. Byly založeny nové nakladatelské značky a od vydávání klasické literatury se víceméně ustoupilo. Současná překladová literatura se dočkala standardní redakční opory v podobě jak korektora, tak redaktora, zlepšily se smluvní podmínky i honoráře. S odstupem tří let lze říct, že se nakladatelství minimálně snaží zlepšit kvalitu svých titulů, a tudíž že udělené Skřípce za překlady současné literatury splnily svůj účel.

S klasickou literaturou je to ovšem jiná.

Edicí Omega v nakladatelství Dobrovský jsem se zabývala v rámci své diplomové práce, obhájené v únoru letošního roku, kde jsem se soustředila na publikační činnost mezi lety 2013–2018 s důrazem na klasickou literaturu. V jejím rámci jsem podrobně prozkoumala tři vydané tituly Omegy: Kiplingovy *Vybrané povídky* (2014), Brontëové *Na Větrné hůrce* (2016) a Dickensovu *Malou Dorritku* (2018).

Kiplingovy *Vybrané povídky* jsou ukázkou raného přístupu Omegy ke klasice, jež hřeší převážně na to, že jsou bez větších úprav vydávány i přes sto let staré a většinou nehorázně zastaralé překlady, které už nejsou pod ochranou autorského zákona, a tudíž se za jejich užití nemusí platit autorům či jejich dědicům – tedy přístupu, který už byl zevrubně popsán a odsouzen v rámci Skřípce za rok 2016. Pozornost si v tuhle chvíli zaslouží spíš romány Emily Brontëové a Charlese Dickense.

Překlad románu *Na Větrné hůrce* je ve vydání od Omegy připisován Máše Baklanové. Ten poprvé vyšel pod názvem *Démon (Bouřlivé výšiny)* ve dvacátých letech dvacátého století. Když jsem se však chtěla zaměřit na změny, k nimž pro účely vydání v Omeze došlo, zarazilo mě, že se nové vydání s původním překladem téměř neshoduje, což je i přes redakční úpravy velmi nepravděpodobné. Následným srovnáním s dalšími českými překlady vyvstalo, že se bez jakýchkoli pochyb jedná o novější překlad Květy Maryskové, byť trochu upravený (hlavně na začátku). Tedy o překlad, na nějž stále nejsou volná práva, a tudíž se jeho vydáním Dobrovský dopustil dalšího porušení autorských práv. Kniha vyšla v roce 2016, tj. dva roky poté, co Omega za plagiát překladu *Jany Eyrové* dostala první Skřípec. Nakladatel se tehdy dušoval, že o plagiátu nevěděl. Překlad Květy Maryskové navíc úpravkyně Jaroslava Medková v mnoha ohledech spíš zhoršila.

U *Malé Dorritky*, která vyšla v Omeze v roce 2018, se o deklarovaný překlad Zdeňka Franty (původně z roku 1912!) opravdu jedná, avšak ediční úprava je i u tohoto titulu zavrženíhodná. Úpravkyně Lucie Kalousková mimo jiné svévolně vyškrtává celé části vět i odstavců Dickensova románu, přestože je na frontispisu knihy deklarováno, že „*texty jsme sjednotili a pravopisně přizpůsobili současnému spisovnému úzu, zachovali jsme přitom v maximální míře autorovy jazykové a stylistické zvláštnosti*“.

Podrobná analýza překladu i edičních úprav všech tří výše uvedených titulů má přes padesát stran a je k dispozici v mé diplomové práci.

Náklad *Větrné hůrky* je vyprodáný, Kiplingovy povídky i Dickensův román nakladatelství k dnešnímu dni stále nabízí na svém e-shopu, stejně jako mnoho jiných titulů vyznačujících se četnými formálními, stylistickými, edičními i překladatelskými nedostatky. Při přípravě tohoto posudku na mě dokonce vyskakovala reklama na akci, v jejímž rámci Knihy Dobrovský nabízejí mnohé klasické tituly v akci za velice nízké ceny (např. osmisetstránková *Malá Dorritka* za 199 Kč namísto 399 Kč).

Když jsem se zašla podívat do dvou prodejen Knihkupectví Dobrovský v Praze, našla jsem zde k prodeji mimo jiné Skřípcem oceněný plagiát *Jany Eyrové*, tři Shakespearovy hry, v nichž byl ve Sládkově překladu „zmodernizován“ blankvers, Cooperova *Posledního mohykána*, v němž je chybně uvedeno překladatelovo jméno, Dickensova *David Copperfield* a Hugův román *Devadesát tři*, které vyšly ve zkrácené verzi pro mládež, aniž je to kdekoli v knize deklarováno, *Věznici parmskou*, jejíž obálku snad ani nikdo neviděl, jinak si nelze vysvětlit dělení slov „kter-ou“ nebo „vys-oce“, a čtyři Sienkiewiczovy romány, mimo jiné jeho *Křižáky*, analyzované v posudku pro Skřípec za rok 2016. Ano, v září 2021 Dobrovský toto a mnohem více nic netušícím zákazníkům stále prodává!

Inu dobrá. Hříchy z nakladatelského mládí. Neměli by to prodávat, ale hlavní je, že teď už se jistě polepšili, že ano?

Chyba lávky.

Na počátku roku 2021 se nakladatelství Dobrovský vrátilo k vydávání klasické literatury, tentokrát pod značkou „1400“, která „svým názvem vzdává holt [sic] muži, který se v roce 1400 narodil a knihtisk je jeho dílem“.¹ Doposud zde vyšlo přes deset titulů české i světové klasiky. Jako poslední tento týden *Oliver Twist* v překladu „Emanuela a Taťány Tilschových“². Knihu ovšem Emanuel Tilsch přeložil spolu se svou první ženou Emanuelou (s druhou ženou Taťánou pak od Dickense přeložil například *Ponurý dům*).

Největší pozornost si ovšem zaslouží nové vydání *Psa baskervillského*. V knize i na webu je jako překladatel uveden H. Jost. Tento překladatel, vlastním jménem Václav Jindřich Chabr, žil v letech 1880–1975 a *Psa baskervillského* nepřeložil. Alespoň o tom do letošního vydání Dobrovským nic neví ani Národní knihovna, ani Google. Ani ve vydání od Dobrovského ostatně není uvedený překladatelův copyright, přestože od Jostovy smrti doposud neuplynulo 70 let. Který překlad tedy Dobrovský vydal?

České překlady *Psa baskervillského* existují do dnešního dne čtyři: první Karla Kukly z roku 1903 (*Pes z Baskervillu*) vyšel pouze jednou, druhý prvorepublikový Josefa Pachmayera (z roku 1906), třetí poválečný Františka Gela (z roku 1957) a současný Richarda Podaného z roku 2016 (pod názvem *Baskervillský pes*). Jelikož v roce 2014 vyšel v Omeze překlad Pachmayerův, vycházela jsem z předpokladu, že jde znovu o tento překlad. Tomu nasvědčují i

¹ Celý text ze stránek nakladatelství. „Pouze čas umí odhalit tituly, které se stanou absolutní literární klasikou. Přetrvávají po generace a čtenáři v nich vždy odhalí věci nové, světové a jedinečné. Značka 1400 právě takové knihy čtenářům přináší a svým názvem vzdává holt muži, který se v roce 1400 narodil a knihtisk je jeho dílem.“ Dostupné na: <https://www.nasenakladatelstvi.cz/o-nas> [cit. 15. 9. 2021]

² Uvedeno v tiráži i na copyrightové doložce.

četné mezitextové shody, které jsem dohledala a jež jsou i přes redakční úpravu textu stále patrné, viz Příloha. Na jejich základě lze nade vší pochybnost tvrdit, že Dobrovský nevydal imaginární překlad H. Josta, nýbrž Josefa Pachmayera. V knize chybí zmínka o výchozím vydání textu i jeho následné ediční úpravě. V tiráži je uveden pouze odpovědný redaktor: Zdeněk Tomáš.

Dobrovský tedy i v současnosti pokračuje nejen v prodeji zprzněných, zastaralých překladů a plagiátů (*Jana Eyrová*, povídky Roberta E. Howarda, *Na Větrné hůrce*), za něž se nakladatel do dnešního dne neomluvil, ale i v jejich vydávání.

Ano, jak avizoval ředitel marketingu Dobrovského Adam Pýcha, ta nová edice klasiky je „totální nářez“³.

Anežka Dudková

V Praze 15. 9. 2021

³ Příspěvek stránky Knižní závisláci. Facebook [online]. 9. 12. 2020 [cit. 29. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/kniznizavislaci/permalink/734985080557654/>

Příloha – Srovnání čtyř českých vydání Psa baskervillského

Názvy **kapitol**, které se ve valné většině shodují právě u těchto dvou verzí (uvádím v pořadí Pachmayer : Gel : Podaný : Dobrovský), např.:

Mr. Sherlock Holmes : *Sherlock Holmes* : *Pan Sherlock Holmes* : ***Mr. Sherlock Holmes***

Tři přetržené nitky : *Tři liché stopy* : *Tři zmařené stopy* : ***Tři přetržené nitky***

Stapletonovi z Merripitského dvorce : *Sourozenci Stapletonovi* : *Stapletonové z Merripit House* : ***Stapletonovi z Merripitského dvorce***

Muž s útesu skalního : *Muž na skalisku* : *Muž na kopci* : *Muž ze skalního útesu* (úprava archaického slovosledu a předložky, ale lexikální shoda)

Sítě se zatahují : *Kladení leče* : *Sítě se stahují* : ***Sítě se zatahují***

Pohled nazpět : *Retrospektiva* : *Retrospektiva* : ***Pohled nazpět***

Překlad byl pro potřeby vydání nepochybně modernizován, přesto však vykazuje shody na místech, které nemohou být náhodné, např. když se Sherlock ptá svého přítele, co dokáže vyvodit z přítomnosti jisté zapomenuté hole, které se přezdívá „policejní právo“ (Pachmayer) : „singapúrka“ (Gel) : „penangské právo“ (Podaný) : „policejní právo“ (1400).

Pachmayer zde obrat *what do you make of it* nepřekládá přesně:

„Nuže, Watsone, co chcete počít s tím?“ (Pachmayer, s. 2)

Oproti tomu Gel překládá lépe:

„Nuže, Watsone, co jste z ní vyčetl?“ (Gel, s. 9)

Podobně Podaný:

„Tak co, Watsone, co o tom soudíte?“ (Podaný, s. 5)

Letošní vydání Dobrovského má přesně stejnou lexikální nepřesnost jako Pachmayer, třebaže je zmodernizovaný slovosled a odstraněna infinitivní koncovka na -ti.

„Nuže, Watsone, co s ní chcete počít?“ (1400, s. 5)

Stejně tak je nápadná **shoda hned v prvním odstavci**:

Slova „Jakubu Mortimeru M. R. P. P. věnováno od jeho přátel z C. C. H.“ byla vyryta na kroužku tom

Pachmayer zde nechává iniciály z originálu a pak musí vysvětlovat, že C. C. H. znamená Charing-Crosská nemocnice, namísto aby nahradil H. písmenem N.

Oproti tomu Gel má iniciály odpovídající řešení Londýnská nemocnice Charing Cross:

„Jakubu Mortimerovi z K. K. CH. jeho přátelé z L. N. CH. C.“ bylo na kroužku vyryto

A Podaný zvolil Klinika Charing Cross:

„Jamesi Mortimerovi, MRCS, od přátel z KCC,“ bylo na něm vyryto

Vydání Dobrovského se opět vrací k ponechání originálních iniciál (a hned na první stránce prokazuje nedostatečnou korekturu):

„stříbrný kroužek a něm [sic] byla vyryta slova „Jakubu Mortimerovi M. R. P. P. věnováno jeho přáteli z C. C. H.“.

Podobně nápadná je shoda u **uvozovacích sloves** – tam, kde je v angličtině neutrální *said*, které Gel překládá většinou jako *řekl*, Podaný rovněž, ač slovesa v souladu s dobovou normou více obměňuje, má Pachmayerův překlad, stejně jako vydání od Dobrovského, soustavně sloveso *pravil*.

Výchozími texty mi byla následující vydání:

DOYLE, Arthur Conan. *Pes baskervillský*. Překlad František Gel. 3. vyd., (v SNDK 2. vyd., v Klubu mladých čtenářů 1. vyd.). Praha: SNDK, 1966. 194, [3] s. Klub mladých čtenářů.

DOYLE, Arthur Conan. *Pes baskervillský*. Překlad Josef Pachmayer. Druhé vydání. Praha: Jos. R. Vilímek, 1925. 353 s.

DOYLE, Arthur Conan. *Pes baskervillský*. Překlad H. Jost. Praha: Dobrovský s.r.o., 2021. 208 stran. 1400. ISBN 978-80-277-0312-8.

DOYLE, Arthur Conan. *Baskervillský pes*. Překlad Richard Podaný. V tomto překladu vydání první. Praha: Odeon, 2016. 200 stran. Knihovna klasiků. ISBN 978-80-207-1723-8.